

تعاریف و ضوابط تاسیس مراکز تحقیقاتی

با توجه به روح تعالیم مکتب اسلام در زمینه گسترش مرزهای دانش و آگاهی از مواهب و نعمتهای خدادای در پهنه طبیعت و جهان به منظور ارتقای سطح زندگی و نیل به حیات طیبه و نیز با عنایت به تاکید قانون اساسی جمهوری اسلامی، در خصوص تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تاسیس مراکز تحقیق ضرورت تاسیس و توسعه مراکز و فعالیتهای تحقیقاتی به صورت منسجم و بر اساس الگویی سنجیده و مورد قبول، محرز می‌باشد.

فعالیت‌های تحقیقاتی در کشور به صورت سازمان یافته و تشکیلاتی، با تأسیس انستیتو پاستور در سال 1299 آغاز گردید. افزایش فعالیت‌های تحقیقاتی و توسعه مراکز جدیدی که بعضاً به صورت مستقل و اکثراً وابسته به دانشگاهها یا وزارتخانه‌های صنعتی و پزشکی و ... انجام گرفت از الگوی مشخص و واحدی تبعیت ننموده است.

از این‌رو، جهت هماهنگ ساختن توسعه مراکز و فعالیتهای پژوهشی، طرح حاضر به منظر بیان تعاریف و تعیین ضوابط تاسیس مراکز و واحدهای تحقیقاتی، اعم از دولتی و غیردولتی تنظیم شده است.

1. محقق

محقق " در مرکز تحقیقاتی، به کسی اطلاق می‌شود که " عضو هیأت علمی پژوهشی " در یک گروه پژوهشی یا آموزشی، فعالیت پژوهشی می‌کند و وظایف و نحوه ارتقای او تابع مقررات هیأت علمی پژوهشی دانشگاهها و موسسات پژوهشی خواهد بود.

2. گروه پژوهشی

در صورتی که فعالیت پژوهشی در یک دانشکده یا موسسه تحقیقاتی " به صورت مستمر " و با اهداف خاص تعریف شده باشد، و به تعداد کافی عضو هیأت علمی پژوهشی وجود داشته باشد، گروه پژوهشی با ضوابط زیر تاسیس می‌گردد.

أ- هدف و عنوان گروه پژوهشی منطبق بر نیازهای اساسی کشور در یک زمینه‌های علمی کاربردی و با میان رشته‌ای باشد.

ب- داشتن حداقل 5 عضو هیأت علمی پژوهشی که 3 نفر از آنان در گروه پژوهشی تمام وقت باشند.

ت- داشتن امکانات و تجهیزات لازم در دانشکده یا دانشگاه و با موسسه تحقیقاتی

ث- داشتن دانشجوی دوره دکتری در زمینه تحقیقاتی ارائه شده و یا سه دوره متوالی دانشجوی کارشناسی ارشد. تبصره 1- در صورت تمایل دانشکده به استقلال مالی در گروه پژوهشی، گروه بانام " مرکز " و زیر نظر دانشکده، اداره خواهد گردید که در این صورت دارای استقلال مالی بوده ولی سایر ضوابط آن، تابع ضوابط " گروه " می باشد. تبصره 2 - موسسات تحقیقاتی غیر وابسته به دانشگاهها، از شرط مندرج در بند " د " معاف خواهد بود.

3. پژوهشکده

در صورتی که حدود فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه از سطح یک دانشکده، فراتر باشد و ایجاد " موسسه‌ای " در دانشگاه یا به صورت مستقل ضرورت یابد، " پژوهشکده " با شرایط زیر تأسیس می گردد:

أ- فعالیت‌های تحقیقاتی پژوهشکده در زمینه‌های بنیادی، کاربردی و یا توسعه‌ای و منطبق بر نیازهای اساسی کشور خواهد بود و پژوهشکده در یک رشته مشخص و یا به صورت میان رشته‌ای می‌تواند در هر یک از زمینه‌های فوق تشکیل گردد.

ب- داشتن حداقل 3 گروه پژوهشی با شرایط مندرج در بند " 2 "

ت- داشتن امکانات و تجهیزات مستقل برای امور تحقیقاتی

تبصره 1- پژوهشکده، از نظر مالی، مستقل و از نظر اداری، مشابه یک دانشکده خواهد بود.

تبصره 2 - عنوانی زیر، معادل پژوهشکده خواهد بود.

أ- مرکز تحقیقاتی

ب- مؤسسه تحقیقاتی (پژوهشی)

تبصره 3- هر گاه سطح فعالیت تحقیقاتی در موسسات و مراکزی که عنوان دانشگاه ندارند معادل پژوهشکده باشد، می‌توانند نسبت به تأسیس پژوهشکده، (نظیر مرکز و مؤسسه تحقیقاتی) اقدام نمایند. اینگونه موسسات می‌توانند به ارائه دوره کارشناسی ارشد و دکترای پژوهشی در صورت داشتن شرایط و ضوابط آموزشی و پژوهشی مصوب با همکاری و تحت نظارت دانشگاهها اقدام کنند.

4. پژوهشگاه

در صورتی که فعالیت‌های پژوهشی، در سطح گسترده، مورد نظر باشد، واحد پژوهشی مستقل (پژوهشگاه) با شرایط زیر ایجاد می‌گردد.

ا- دارا بودن سه موسسه پژوهشی (پژوهشکده) با شرایط مندرج در بند 3

ب- داشتن امکانات و تجهیزات مستقل برای امور تحقیقاتی

تبصره - پژوهشگاهها می‌توانند نسبت به ارائه دوره کارشناسی ارشد و دکترای پژوهشی، بر طبق شرایط تبصره 3 از بند " 3 " اقدام کنند.

5. روش ایجاد واحدهای تحقیقاتی

ا- استخدام کادر به عنوان هیأت علمی پژوهشی در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی، نظیر استخدام کادر به عنوان عضو هیأت علمی آموزشی بوده و تبدیل وضعیت از هیأت علمی آموزشی به هیأت علمی پژوهشی، به پیشنهاد دانشگاهها و تصویب هیأت‌های، صورت می‌گیرد .

ب- تاسیس گروه یا مرکز پژوهشی یا پژوهشکده و یا پژوهشگاه، بر حسب مورد، به پیشنهاد دانشگاه یا سازمان و یا وزارتخانه ذیربط در خصوص مراکز تحقیقاتی غیر دولتی توسط افراد حقیقی و یا حقوقی بنا به مورد در معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یا معاونت پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بررسی می‌شود و جهت رسیدگی نهایی و تصویب اساسنامه، به شورای گسترش آموزش عالی مربوط، ارجاع خواهد گردید.

ت- روسای مراکز واحدهای تحقیقاتی، باید از میان اعضای برجسته هیأت علمی باشند و صلاحیتشان، در جهت اهداف موسسه، مورد نظر به تایید وزارتین مربوط برسد.

تبصره - در خصوص روسای واحدهای تحقیقاتی بخش غیر دولتی، عضویت در هیأت علمی، شرط نیست.

6. مراکز تحقیقاتی که بر اساس این ضوابط، تاسیس می‌شوند، می‌توانند از امتیازات و تسهیلاتی که آیین نامه آن به پیشنهاد مشترک وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب خواهد رسید استفاده کنند.

7. مراکز تحقیقاتی که پس از تشکیل، شرایط مندرج در این آیین نامه را از دست بدهند، مجوز تاسیس آنها بر حسب مورد توسط شورای گسترش عالی وزارتین ذیربط، لغو خواهد گردید.

8. دستورالعمل‌های اجرائی این طرح، بنا به مورد توسط معاونین آموزشی و پژوهشی وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تنظیم و به تصویب وزرای ذیربط خواهد رسید.

مصوب مورخ 69/1/21 شورای مشترک کمیسیونهای 1 و 2 شورای عالی " مصوب سیصد و سومین جلسه مورخ 72/1/17 شورای عالی انقلاب فرهنگی "